

Discussienotitie

Reg.nr. : 9300537
B&W verg. : 10 sept 2019
Commissie : Sociaal
Cie_verg. : 25 sept 2019

Onderwerp: Discussienotitie Herijking Accommodatiebeleid

1) Samenvatting

Om beter aan te sluiten op veranderingen in de samenleving willen we ruimte bieden aan nieuwe maatschappelijke initiatieven die bewoners zelf ontplooiën. Dit hoort bij de relatief nieuwe gemeentelijke rol van responsieve overheidsparticipatie die tegenwoordig door bewoners van ons wordt verwacht. Er bestaan allerlei vormen van bewonersinitiatief, van het gezamenlijk aanleggen van geveltuintjes tot energie- of zorgcoöperaties. Als het maatschappelijk initiatief ook letterlijk vraagt om fysieke ruimte in de vorm van een accommodatie, raakt het de herijking van het accommodatiebeleid.

Vooraf in het sociaal domein zijn er vele initiatieven vanuit (buurt-)bewoners die een eigen ruimte wensen voor hun activiteiten, maar waarbij de financiële middelen om die ruimte te betalen vooralsnog ontbreken. We zien en waarderen de meerwaarde voor bewoners die uit eigen initiatief willen bouwen aan betrokken buurten, maar beseffen ons tegelijkertijd dat eigen huisvesting van ieder nieuw initiatief geen realistisch perspectief is. We kunnen niet steeds meer accommodaties realiseren en financieren, maar zullen moeten omschakelen naar het beter managen van de schaarste. Er is een transparant en duidelijk afwegingskader nodig om te kunnen bepalen hoe de gemeente moet omgaan met dit soort huisvestingsvragen en bijbehorende subsidieverzoeken.

In deze notitie stellen we voor om een afwegingskader voor dit soort ruimtewensen op te stellen gebaseerd op de landelijk opgestelde waardendriehoek voor waardering van maatschappelijke initiatieven. Daarmee is een beoordeling te maken op de belangrijkste kernwaarden bij het oplossen van maatschappelijke problemen: waarin ligt de noodzaak voor het faciliteren van ruimte? Wordt voorzien in een brede behoefte en is er voldoende organisatiekracht? Wat levert het de samenleving op en wat mag het kosten aan publieke middelen?

Deze drie kernwaarden moeten eerst alle drie voldoende onderbouwd kunnen worden om een nieuw maatschappelijk initiatief fysieke ruimte of huisvestingssubsidie te kunnen gaan bieden. Vervolgens gaan we aan de slag met het zoeken naar een maatwerkoplossing. Dit betekent dat we zoeken naar slimme combinaties binnen bestaand vastgoed waarbij gemeentelijke meerkosten in balans zijn met het maatschappelijk rendement.

2) Vraagpunten waarop antwoord wordt gevraagd

1. Is een afwegingskader gebaseerd op de drie kernwaarden behulpzaam voor de herijking van het accommodatiebeleid?
2. Wat wilt u ons meegeven over de manier waarop we omgaan met schaarste van fysieke ruimte en financiën?

3. Tot hoe ver reikt onze gemeentelijke rol in het faciliteren en bekostigen van fysieke ruimte?
4. Welke aspecten of voorwaarden vindt u belangrijk voor de afweging of een maatschappelijk initiatief in aanmerking komt voor ruimte en/of huisvestingssubsidie?
5. Heeft u nog suggesties of ideeën voor de herijking van het accommodatiebeleid?

Steller : Van Oers/Hofman

Tel. : 9492

E-mail : a.vanoers@s-hertogenbosch.nl

Discussienotitie

1. Aanleiding

Met de collegebrief van 30 oktober 2018 hebben we u geïnformeerd over het voornemen om het accommodatiebeleid te gaan herijken. We willen meer maatschappelijke meerwaarde realiseren door activiteiten en initiatiefnemers te verbinden en beter samen te werken aan betrokken buurten. En we zien kansen in het mogelijk maken van slimme (kostenefficiënte) combinaties binnen bestaande ruimtes en voorzieningen in de leefomgeving. Daarom hebben we gekozen voor een gemeentebrede integrale herijking van accommodatiebeleid.

Dit sluit aan bij de uitgangspunten die we al in het Bestuursakkoord hadden aangegeven. En bij de opzet die we voor ogen hebben bij het Nieuwe Initiatieven Fonds en het vormgeven van een Right to Challenge-regeling, zoals aangegeven in de recente RIB Inkoopstrategie en Inkoopopdracht Lokale Inkoop Basisinfrastructuur 2020-2023 (reg.nr. 9030658). Daar waar nieuwe initiatieven ook vragen om fysieke ruimte in de vorm van een accommodatie, raakt het de herijking van het accommodatiebeleid.

In het sociaal domein hebben we vaak te maken met nieuwe initiatieven vanuit (buurt-)bewoners die een eigen ruimte wensen voor hun activiteiten, maar waarbij financiële middelen om die ruimte te betalen vooralsnog ontbreken. Een verzoek om ruimte gaat daarom meestal gepaard met een verzoek om subsidie om de huur, een eventueel noodzakelijke verbouwing, inrichting en exploitatie te kunnen bekostigen. We zien en waarderen de meerwaarde voor bewoners die uit eigen initiatief willen bouwen aan betrokken buurten, maar beseffen ons tegelijkertijd dat eigen huisvesting van ieder nieuw initiatief geen realistisch perspectief is. We kunnen niet steeds meer accommodaties realiseren en financieren, maar zullen moeten omschakelen naar het beter managen van de schaarste.

We willen dat de afwegingen die we hanteren voor accommodatievraagstukken zo breed mogelijk gedragen worden door gemeenteraad. Daarom leggen we ons voorstel eerst ter bespreking voor aan de raadscommissie Sociaal met enkele discussievragen, zodat u uw suggesties of ideeën aan ons kunt meegeven en voorsturing kunt geven op het nieuw op te stellen beleid.

De input die de discussie oplevert, nemen we mee in het vervolg van de herijking die moet leiden tot een vernieuwd beleidskader accommodatiebeleid. We betrekken ook onze maatschappelijke partners en initiatiefnemers en we hebben gekeken bij andere gemeenten naar verschillende werkwijzen. U heeft tegelijkertijd ook een Raadinformatiebrief (reg.nr. 9300600) ontvangen waarin we u meenemen in het vervolgproces van de herijking van het accommodatiebeleid.

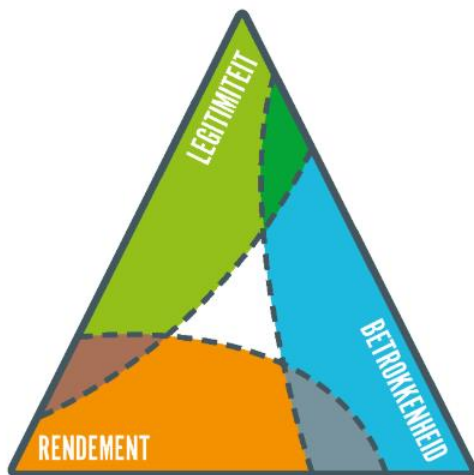
2. Afwegingskader voor fysieke ruimtewensen

Het is nodig dat we de gemeentelijke afwegingen over hoe we omgaan met ruimtewensen vanuit maatschappelijke initiatieven explicieter en transparanter maken. In de perceptie van bewoners en andere betrokkenen wordt vaak namelijk alleen het resultaat in de vorm van een nieuwe of eigen accommodatie als toevoeging aan het bestaande aanbod gezien. Het is niet duidelijk voor bewoners waarom dit soort maatwerkoplossingen mogelijk worden gemaakt, wat er wordt beoogd met het bieden van ruimte of een eigen accommodatie en in hoeverre er publieke financiering voor nodig is. Dit heeft tot gevolg dat er onduidelijkheid bestaat over het accommodatiebeleid.

Dit vraagstuk speelt natuurlijk niet alleen in de gemeente 's-Hertogenbosch. We hebben hiervoor advies ingewonnen bij het Landelijk Samenwerkingsverband Actieve Bewoners. En van enkele andere gemeenten hebben we voorbeelden gekregen over regels en criteria voor het ter beschikking stellen van (subsidie voor) accommodaties aan maatschappelijke initiatieven.

Om de bruikbaarheid van regels van andere gemeenten goed te kunnen inschatten is het echter ook belangrijk om verschillen in situatie en voorgeschiedenis van accommodatiebeleid elders te kennen. Die lokale context blijkt zo bepalend dat zomaar kopiëren van goede voorbeelden en vernieuwende ideeën niet aan de orde kan zijn.

Uitzoomend naar de overeenkomsten en grote lijnen waarop afwegingen over dit soort nieuwe vraagstukken worden gebaseerd komen we tot een voorstel voor een afwegingskader voor het bieden van (subsidie voor) fysieke ruimte op drie thema's. Dit sluit aan bij de landelijk opgestelde waardendriehoek voor waardering van maatschappelijke initiatieven. Met dit waarderingsinstrument dat door het Instituut voor Publieke Waarde is ontwikkeld is een afweging op de belangrijkste kernwaarden te maken.

bron: IPW Waardendriehoek

Legitimiteit staat hier voor de kernwaarde van een overheid: besluiten dienen rechtmatig te zijn, formeel juridisch te toetsen aan o.a. algemene beginselen van behoorlijk bestuur en te voldoen aan wat burgers van een gemeente mogen verwachten. **Betrokkenheid** staat hierin juist voor de kernwaarde vanuit de samenleving: vanuit engagement nemen burgers initiatief en eigenaarschap om uit solidariteit een publiek probleem op te lossen. **Rendement** is als kernwaarde van belang om te kunnen beoordelen of schaarse publieke middelen effectief en doelmatig worden besteed. Deze drie kernwaarden worden in een driehoek neergezet om de onderlinge afhankelijkheid en gewenste balans te laten zien.

Vertaald in een door de gemeente te hanteren afwegingskader voor fysieke ruimtewensen vanuit maatschappelijke initiatieven komen we op de volgende hoofdlijnen.

I. Waarin ligt de noodzaak voor het faciliteren van ruimte? (legitimiteit)

In het sociaal domein leggen we een focus op positieve gezondheid en welbevinden van onze bewoners, talenten ontwikkelen en gelijke kansen bieden én participatie in de zin van onderlinge betrokkenheid en goede sociale netwerken. Hoe maakt het fysiek ruimte bieden aan een nieuw initiatief dan precies het verschil? En is voor dit initiatief of de beoogde activiteiten een eigen ruimte nodig of kan men ook gebruik maken van een bestaande accommodatie? Wat is de toegevoegde waarde van het bieden van ruimte: op welke manier is het aanvullend, anders, beter dan gebruik maken van gedeelde en multifunctionele accommodaties?

II. Wordt voorzien in een brede behoefte en is er voldoende organisatiekracht? (betrokkenheid)

Gaat het om een publiek initiatief, gericht op een verbetering in de samenleving en overstijgt het daarmee een particulier belang van de aanvrager(s)? Is er voldoende draagvlak en betrokkenheid vanuit de wijk of de stad? Is de accommodatie in principe voor alle bewoners en hoeveel verschillende mensen worden met de activiteiten bereikt? Is er tevens voldoende draagkracht en inzet vanuit bewoners en vrijwilligers om op langere termijn de activiteiten te blijven organiseren? Hoe breed is de betrokkenheid en het eigenaarschap van het initiatief?

III. Wat levert het de samenleving op en wat mag het kosten aan publieke middelen? (rendement)

Is er sprake van een goede balans tussen maatschappelijk rendement en publieke kosten voor de accommodatie? Voor welk deel van de kosten kan een initiatief met de betrokkenen zelf zorgdragen en voor welk deel wordt gevraagd om een bijdrage vanuit de samenleving? Waarom moet de samenleving vanuit publieke middelen hiervoor betalen en welke partij zou dat dan moeten zijn? Is het logisch om een gemeentelijke subsidie voor de fysieke ruimte te vragen omdat er voor de gemeente en voor de inwoners van 's-Hertogenbosch waarde wordt gecreëerd of juist voor de eigen initiatiefnemers of deelnemers zelf? Is een meerjarenperspectief te schetsen waarin de gemeentelijke kosten in een goede verhouding staan met de verwachte maatschappelijke meerwaarde?

Maatwerk en slimme combinaties

Bovenstaande afwegingen dienen alle drie voldoende onderbouwd te worden om te bepalen of een maatschappelijk initiatief in aanmerking komt voor fysieke ruimte. Vervolgens gaan we aan de slag met het zoeken van een maatwerkoplossing. Op welke manier kunnen we dit initiatief of deze activiteiten het beste ruimtelijk faciliteren? Vooral bij initiatieven die voortkomen en gericht zijn op een specifieke buurt- of wijk kan het zoeken naar fysieke ruimte een uitdaging vormen. We kijken verder dan het reguliere aanbod en gaan na of slimme combinaties mogelijk zijn met corporaties en andere maatschappelijke organisaties op gebied van, zorg, onderwijs, cultuur en sport.

Discussievragen:

1. Is een afwegingskader gebaseerd op de drie kernwaarden behulpzaam voor de herijking van het accommodatiebeleid?
2. Wat wilt u ons meegeven over de manier waarop we omgaan met schaarste van fysieke ruimte en financiën?
3. Tot hoe ver reikt onze gemeentelijke rol in het faciliteren en bekostigen van fysieke ruimte?
4. Welke aspecten of voorwaarden vindt u belangrijk voor de afweging of een maatschappelijk initiatief in aanmerking komt voor ruimte en/of huisvestingssubsidie?
5. Heeft u nog suggesties of ideeën voor de herijking van het accommodatiebeleid?

3. Communicatie/ vervolprocedure

De input die de discussie oplevert, nemen we mee in het vervolg van de herijking die moet leiden tot een vernieuwd beleidskader accommodatiebeleid. We betrekken ook onze maatschappelijke partners en initiatiefnemers.